

УДК 338.722

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОГО УСПІХУ ПІДПРИЄМСТВА

І. П. Босак, В. В. Гомольська

*Українська академія друкарства,
вул. Під Голоском, 19, Львів, 79020, Україна*

Висвітлено особливості формування організаційно-економічного механізму забезпечення підприємницького успіху. Визначено, що ринкова економіка потребує особливих підходів щодо функціонування підприємств, як наслідок — відповідного удосконалення теоретико-методичних та прикладних аспектів щодо формування організаційно-економічного механізму в контексті забезпечення підприємницького успіху. Встановлено вплив важливих факторів на ефективне функціонування організаційно-економічного механізму та забезпечення підприємницького успіху суб'єктів господарювання. Визначено основні етапи побудови організаційно-економічного механізму забезпечення підприємницького успіху та охарактеризовано основні важелі впливу, поєднання яких дає змогу досягнути потрібних результатів у діяльності підприємства. У процесі дослідження сформовано систему показників щодо оцінювання успіху підприємницької діяльності для формування пропозицій стосовно підвищення рівня ефективності комерційної діяльності.

Ключові слова: *організаційно-економічний механізм, складові успіху, забезпечення підприємницького успіху, ефективність діяльності, фактори успіху.*

Постановка проблеми. Сьогоднішні умови господарювання потребують докорінної і системної зміни особливостей формування та розподілу доходів кожного суб'єкта підприємницької активності, створення якісно нового організаційно-економічного механізму забезпечення його прибутковості та, відповідно, закріплення підприємницького успіху. У контексті досліджуваних проблем, які нині розглядають у сфері підприємницької діяльності, успіх підприємницький як такий виділяється і висвітлюється не досить часто та містить значно більше складнощів, ніж видається на перший погляд, зокрема і в установленні визначальних цілей функціонування підприємства, окреслюванні способів досягнення високих економічних результатів у процесі діяльності, в його соціальній відповідальності тощо. Усе це потребує поглибленого різностороннього дослідження та аналізу, розроблення та реалізації дієвих заходів для здобуття і закріплення підприємницького успіху відповідно до соціально-економічних цілей розвитку підприємства.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Теоретико-методологічні аспекти питань організаційно-економічного механізму управління розвитком підприємства загалом вивчено у наукових працях вітчизняних авторів, серед яких потрібно відзначити таких дослідників, як В. В. Воробйов, В. О. Василенко, В. С. Пономаренко,

О. П. Пашенко, О. І. Волков, М. Г. Грещак, О. М. Гребешкова. Суто економічні та соціальні аспекти підприємницького успіху ґрунтовно висвітлено у працях таких вчених, як В. В. Болотова, О. І. Гузела, Я. А. Гнатенко, Ю. С. Палеха, В. М. Колот, С. Ф. Покропивний, В. І. Хом'яков та ін.

Огляд літературних джерел, а також узагальнення практичного досвіду управління вітчизняними підприємствами в сучасних нестабільних умовах свідчить про недосконалість наявних механізмів щодо ефективного управління в контексті динаміки їхнього розвитку та забезпечення комерційного успіху. Крім того, невисокий рівень дієвості функціонування підприємницьких структур зумовлює необхідність концентрації наукових досліджень, що стосуються оцінки чинників, які впливають на розвиток підприємства, розроблення нових концептуальних підходів та ефективних механізмів щодо побудови результативної системи управління, яка впливає на забезпечення підприємницького успіху, причому рівень успішності кожного суб'єкта господарювання визначають різні критерії та показники. До того ж механізм як категорія є тим інструментом, що надає поступального розвитку об'єкту, на який спрямовано рушійну силу чинників зовнішнього середовища.

Необхідно зауважити, що потребують подальшого удосконалення теоретико-методичні та прикладні аспекти щодо формування організаційно-економічного механізму саме в контексті забезпечення підприємницького успіху компанії, що і слугувало підставою для більш поглибленого вивчення.

Мета статті — формування організаційно-економічного механізму забезпечення підприємницького успіху підприємства в сучасних умовах.

Виклад основного матеріалу дослідження. Забезпечення ефективного управління результатами роботи підприємств є важливим стратегічним завданням для кожного суб'єкта господарювання, які зобов'язані чітко усвідомлювати та враховувати необхідність застосування комплексного і системного підходів щодо здійснення поставленого завдання, що дає змогу забезпечити його оптимальне виконання із врахуванням усіх чинників впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.

Принципи й методи управління комерційною діяльністю створювалися протягом багатьох років, формувалися завдяки пробам і помилкам [1]. Кожен суб'єкт господарювання, дбаючи про ефективність та перспективність своєї діяльності, намагається оцінити досягнутий чи майбутній підприємницький або ж комерційний успіх. Вважається, що саме правильно визначена і вибрана формула підприємницького успіху є основою управління підприємством. Формулу треба розуміти як загальний підхід до результату діяльності, функцію від обраних складових, що визначають результат.

Потрібно зауважити, що визначальною ціллю створення дієвого організаційно-економічного механізму забезпечення дохідності підприємства та закріплення його підприємницького успіху є досягнення показників постійного розвитку й ефективності управління ним у сучасних умовах. Безперечно, така система — це єдність двох аспектів, зокрема об'єктивного та суб'єктивного. Суть об'єктивного визначається через дію економічних законів, а суб'єктивного — характеризується взаємозв'язком усіх елементів механізму, який сформований з урахуванням їхньої

мети, потреб та інтересів. Організаційно-економічний механізм забезпечення підприємницького успіху є системою дієвих елементів організації, пошуку й мобілізації доходів та відповідних їм економічних інструментів, а також оптимального використання виробничих ресурсів.

Вивчення та опрацювання багатьох літературних джерел дають змогу зауважити, що на формування й ефективно функціонування організаційно-економічного механізму, який забезпечує підприємницький успіх суб'єкта господарювання, впливає низка важливих факторів. Варто відзначити, що зовнішні фактори, такі як правова база, політична й економічна ситуація в країні, конкуренція, попит споживачів, відіграють ключову роль в отриманні підприємствами прибутків і досягненні відповідного рівня успішності.

Не менш важливими є внутрішні фактори, які впливають на дохідність підприємства, а саме: корпоративні відносини між його структурними підрозділами, між підприємством і персоналом, між суб'єктами господарської діяльності (продавцями та покупцями продукції); рівень досконалості організаційної структури підприємства; аналіз структури витрат і засоби її оптимізації та скорочення; загальна оцінка ефективності функціонування підприємства тощо.

Незважаючи на різноманіття факторів за сферами діяльності підприємства, в основі ефективного управління діяльністю є індивідуальний набір факторів, які мають бути об'єктом уваги менеджменту підприємства, оскільки під впливом тих або інших чинників формується виробничий потенціал, а він повинен бути вчасно реалізований для підвищення конкурентоспроможності й стійкого соціально-економічного розвитку підприємства. У протилежному випадку зростання потенціалу характеризує зниження ефективності керування підприємством [2]. Необхідно зауважити, що, зважаючи на дію внутрішніх і зовнішніх чинників, адекватне та вчасне реагування на них дає змогу в процесі роботи підприємства відповідно впливати і вносити влучні та доречні корективи і на цій основі підвищувати дохідність, поліпшувати фінансовий стан та удосконалювати фінансові можливості для здійснення розширеного відтворення. Усе це спонукає до ефективного управління разом із такою системою заходів, які сприяють результативності функціонування підприємства та досягненню успіху.

Як організаційно-економічний механізм потрібно розглядати комплексну систему, до якої входить забезпечувальна, функціональна та цільова система, які містять певну сукупність організаційних і економічних важелів, що впливають на економічні та організаційні параметри прибутковості з метою забезпечення ефективності управління й отримання конкурентних переваг [3]. Особливою рисою організаційно-економічного механізму в забезпеченні та закріпленні підприємницького успіху є спонукання суб'єктів господарювання до високих результатів через економічний інтерес його учасників, який є найбільш потужним і дієвим інструментом здійснення перетворень та відчуття ефективного власника. Але сучасні організаційно-економічні механізми є недосконалими через недовершеність їхніх складових та недотримання основних принципів їхнього формування. Досвід функціонування найбільш успішних підприємств у сучасних умовах засвідчив, що

для ефективної роботи кожного з них важливою є постановка правильних цілей та їхнє виконання з найменшими витратами ресурсів. Інакше кажучи, підприємство вважається успішним, якщо воно досягло окресленої мети.

Рис. 1. Етапи побудови організаційно-економічного механізму забезпечення підприємницького успіху

Формування організаційно-економічного механізму забезпечення підприємницького успіху відбувається у певній послідовності дій (рис. 1) і передбачає низку важливих етапів, а сама ця система (рис. 2) враховує важелі впливу, які охоплюють функціональні, забезпечувальні й організаційно-економічні елементи.

Організаційно-економічний механізм забезпечення підприємницького успіху підприємства пов'язаний із здійсненням заходів щодо підвищення продуктивності праці робітників; нарощуванням обсягів виробництва та реалізації продукції; зменшенням витрат на виробництво (реалізацію) продукції, тобто зниженням її собівартості; підвищенням якості надання послуг і якості продукції; максимальною віддачею використання потенціалу підприємства; гнучкою ціновою політикою; ефективними договірними відносинами з постачальниками, посередниками, замовниками тощо.

Організаційно-економічний механізм забезпечення підприємницького успіху є дієвою системою елементів організації, зокрема цілеспрямованого упорядкування процесів, що в ній відбуваються, а також пошуку та мобілізації доходів і відповідних їм економічних інструментів та важелів, поєднання яких дає змогу досягти високих результатів у діяльності. Крім того, організаційно-економічний механізм функціонування підприємств у ринкових умовах потрібно формувати як комплекс

організаційних (правових, виробничих та соціальних) і економічних заходів зовнішньої та внутрішньої дії, які в процесі тісної взаємодії і взаємозв'язку активно впливають на економічний інтерес суб'єктів господарської діяльності з метою підвищення ефективності та забезпечення стійкого розвитку виробництва.

Результати роботи підприємств відображаються в системі оцінки ефективності фінансового-господарської діяльності підприємства [4]. Ефективність функціонування кожного підприємства тісно корелює з отриманим прибутком, обсяг якого суттєво впливає на економічний стан підприємства і позначається на його становищі на ринку. Залежно від здобутої величини прибутку, підприємство може планувати та окреслювати свою діяльність на ринку з врахуванням його вимог і особливостей. Це дає можливість та перспективу щодо вдосконалення виробництва, впровадження різних інновацій, завдяки чому можна забезпечувати високий рівень дохідності та досягнути комерційного успіху.

Закріплення комерційного успіху здійснюється через випуск і реалізацію конкурентоспроможної продукції, забезпечення високого рівня рентабельності та ліквідності за допомогою управлінських методів (прийняття рішень і їхня реалізація, зокрема контроль за їхнім виконанням та оцінювання отриманих результатів).

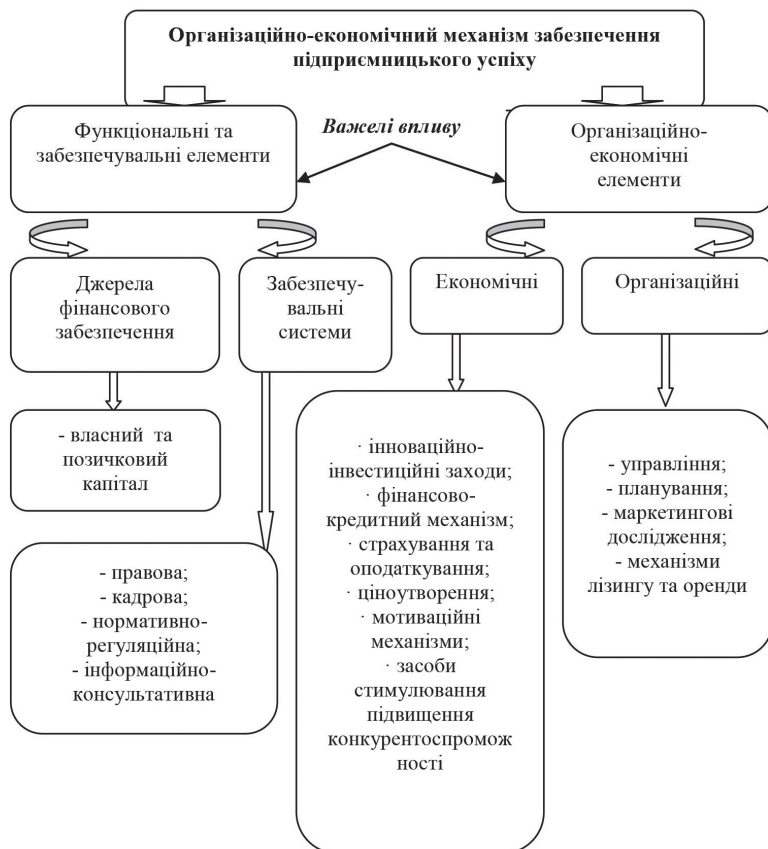

Рис. 2. Схема організаційно-економічного механізму забезпечення підприємницького успіху

Оцінювання ефективності діяльності посідає важливе місце в системі управління підприємством, оскільки його результати можуть бути використані для формулювання як стратегічних, так і тактичних цілей [5]. Важливим у цьому аспекті є комплексне оцінювання успіху підприємницької діяльності суб'єктів господарювання, яке можна здійснити за об'єднаною системою показників (рис. 3), і найбільше досягнення успіху забезпечується відповідно до його основних складових: виживання; результативність і ефективність; продуктивність; практична реалізація. Результативна діяльність є вагомим фактором успішного функціонування і подальшого розвитку підприємства.

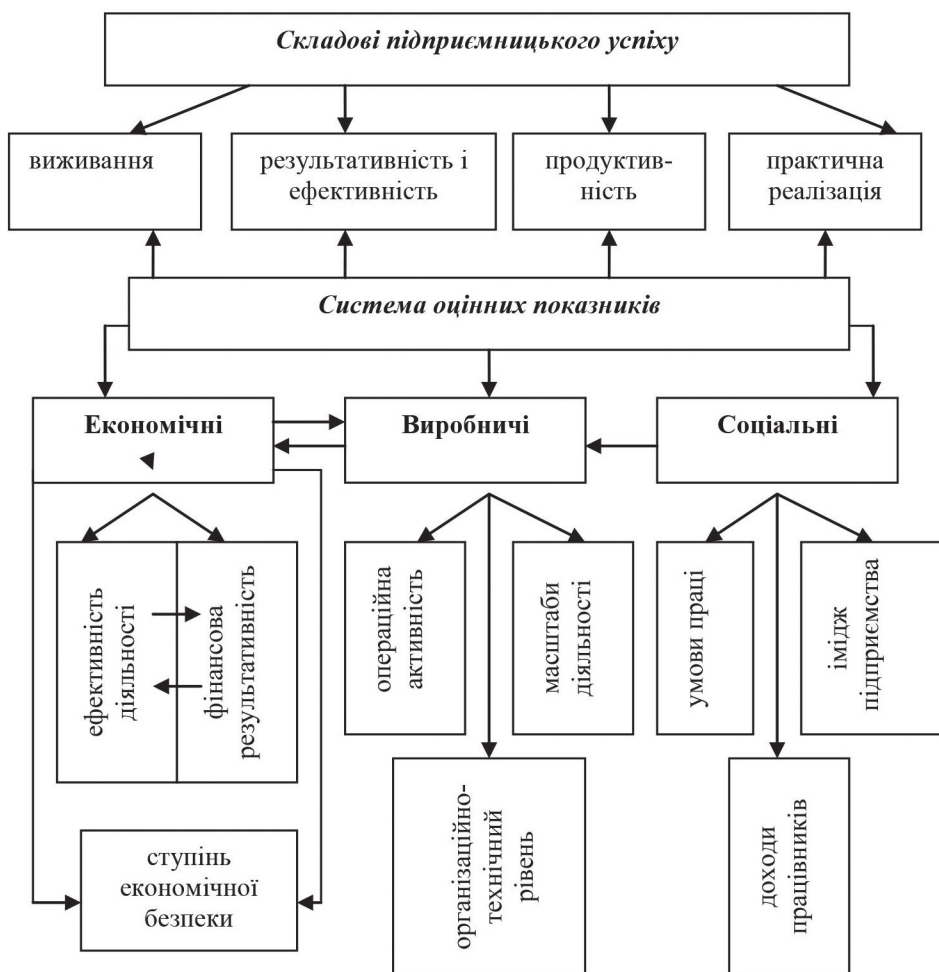

Рис. 3. Система оцінювання підприємницького успіху

Метою оцінювання є своєчасне отримання об'єктивної інформації щодо рівня результативності комерційної діяльності суб'єктів господарювання, пошук потенційних можливостей та перспектив поліпшення складу і структури наявних

ресурсів, підвищення їхньої рентабельності та прискорення оборотності, а також розроблення заходів щодо їхнього практичного втілення і формування альтернативних рекомендацій із вибору та прийняття доцільних управлінських рішень.

Комплексне оцінювання комерційної діяльності підприємства обмежується послідовно втіленими у процесі реалізації відповідними аналітичними процедурами, які виконуються із використанням конкретної системи показників та відповідного методичного інструментарію, для виявлення можливостей і резервів та подальшого формування пропозицій щодо підвищення рівня ефективності комерційної діяльності.

Висновки. Проблема підприємницького успіху була і залишається актуальною для суб'єктів господарювання будь-якої організаційно-правової форми. Науково-практичні дослідження цієї проблеми свідчать, що успіх — це досягнення цілі діяльності підприємства, позитивні та стійкі економічні результати, задоволення потреб суспільства й екологічно безпечна діяльність. Дослідження основних складових факторів успіху в умовах кожного підприємства дає змогу відпрацювати конкретні прийоми та заходи для досягнення і закріплення підприємницького успіху.

Фактори успіху за різних варіантів їхнього врахування дають змогу сформувати ефективну та дієву модель економічного розвитку підприємства, що уможливає забезпечення вигідних і прибуткових результатів, які відповідають високому рівню успішності функціонування, особливо в непростих та мінливих сучасних умовах. Успіх підприємства значно сприяє не лише максимізації прибутку унаслідок підприємницької активності, а й здобуттю відповідного задоволення з боку суспільства, що є доречним у сучасному світі. З огляду на це, розуміння підприємницького успіху обмежується необхідністю усвідомлення того, що нинішнє підприємництво є визначальною і неодмінною умовою досягнення не тільки економічного успіху, а також громадського визнання, суспільної цінності та корисності діяльності кожного суб'єкта господарювання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Коварш І. С. Особливості та проблеми сучасної комерційної діяльності. Науковий вісник Академії муніципального управління. 2014. Вип. 1. С. 88–98. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvamu_ekon_2014_1_11.
2. Лизунова О. М., Пуханов О. О. Забезпечення ефективності діяльності підприємства. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2017. Вип. 12. Ч. 1. С. 187–190.
3. Малицький А. А. Організаційно-економічний механізм управління підприємством: сутність та структура. Простір і час сучасної науки : Восьма Міжнародна науково-практична інтернет-конференція (Донецьк, 19–21 квітня 2012 р.). URL: <http://intkonf.org/malitskiy-aaorganizatsiyno-ekonomichniy-mehanizm-upravlinnya-pidpriemstvom-sutnist-ta-struktura/>.
4. Даньків Й. Я., Макарович В. К. Ефективність діяльності підприємства: аналітичні аспекти. Бухгалтерський облік і аудит. 2016. № 6. С. 30–40.

5. Пилипенко С. М. Теоретичні засади оцінки ефективності діяльності підприємства. Електронне наукове видання «Глобальні та національні проблеми економіки» Миколаївського нац. ун-ту імені В. О. Сухомлинського. 2016. Вип. 10. С. 452–456. URL: <http://global-national.in.ua/archive/10-2016/94.pdf>.

REFERENCES

1. Kovarsh, I. S. (2014). Osoblyvosti ta problemy suchasnoi komertsiiinoi diialnosti: Naukovyi visnyk Akademii munitsypalnoho upravlinnia, 1, 88–98. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvamu_ekon_2014_1_11 (in Ukrainian).
2. Lyzunova, O. M., & Pukhanov, O. O. (2017). Zabezpechennia efektyvnosti diialnosti pidpriemstva: Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu, 12, 1, 187–190 (in Ukrainian).
3. Malyskyi, A. A. Orhanizatsiino-ekonomichnyi mekhanizm upravlinnia pidpriemstvom: sutnist ta struktura. Prostir i chas suchasnoi nauky : Vosma Mizhnarodna naukovo-praktychna internet-konferentsiia (Donetsk, 19–21 kvitnia 2012 r.). Retrieved from <http://intkonf.org/malitskiy-aaorganizatsiyno-ekonomichniy-mehanizm-upravlinnya-pidpriemstvom-sutnista-struktura/> (in Ukrainian).
4. Dankiv, Y. Ya., & Makarovych, V. K. (2016). Efektyvnist diialnosti pidpriemstva: analitychni aspekty: Bukhhalterskyi oblik i audyt, 6, 30–40 (in Ukrainian).
5. Pylypenko, S. M. (2016). Teoretychni zasady otsinky efektyvnosti diialnosti pidpriemstva: Elektronne nauкове vydannia «Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky» Mykolaivskoho nats. un-tu imeni V. O. Sukhomlynskoho, 10, 452–456. Retrieved from <http://global-national.in.ua/archive/10-2016/94.pdf> (in Ukrainian).

doi: 10.32403/1998-6912-2021-1-62-167-175

ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC MECHANISM FOR ENSURING THE COMPANY ENTREPRENEURIAL SUCCESS

I. P. Bosak, V. V. Homolska

*Ukrainian Academy of Printing,
19, Pid Holoskom St., Lviv, 79020, Ukraine
liso-va@i.ua*

The article is devoted to the peculiarities of the formation of organizational and economic mechanism for business success, as the analysis of practical experience in managing domestic enterprises in modern conditions shows the imperfection of existing mechanisms for effective management in the context of their development and commercial success. It is determined that the market economy requires special approaches to the functioning of enterprises and this requires the appropriate improvement of theoretical and methodological and applied aspects of the formation of organizational and economic mechanism in the context of ensuring business success. It is substantiated that

the organizational and economic mechanism of ensuring the entrepreneurial success is a system of effective elements of organization, search and mobilization of income and corresponding economic tools, as well as the optimal use of production resources.

The influence of important factors on the effective functioning of the organizational and economic mechanism and ensuring the entrepreneurial success of business entities has been established. It is noted that external factors play a key role in the receipt of profits by businesses and achieve the appropriate level of success, and internal factors affect their profitability.

It is argued that the organizational and economic mechanism of enterprises in market conditions should be formed as a set of organizational measures and measures of economic nature of external and internal action, which in the process of close interaction and interrelation have an active impact on economic interest of economic entities, efficiency and ensuring sustainable development of production. The main stages of building an organizational and economic mechanism for business success are identified and the main levers of influence are characterized, the combination of which allows to achieve the desired results in the enterprise. In the process of research, a system of indicators for assessing the entrepreneurial activity success is designed to form proposals for improving the efficiency of commercial activity.

Keywords: *organizational and economic mechanism, components of success, ensuring entrepreneurial success, efficiency of activity, success factors.*

Стаття надійшла до редакції 15.01.2021.

Received 15.01.2021.